

NIDBA NEERMN GW&ET



Nidba Neermn Gwεεt

(un livre de lecture des expériences des gens)

(en langue Nawdm)

Auteurs : participants à l'Atelier de Rédaction

(le 6-11 novembre 2000)

Éditeur : SIL Équipe Nawdm

**Nawdm Neerm n m Nɔngan Kεna Kpaturu
Association pour la Sauvegarde et le Développement
du Nawdm (A.S.D.N.) B.P. 3 Niamtougou**

1er trimestre 2003

T SAŊGBAND DISAKU KASANT

Bind wo bind, Baaga n Tenga n Yaka n
Hakpaantonu krista tiiba kpogla taa nnafi t
Sangband haarn n jum d kasant. L` kena n ka ba
dumola kidgan. Dona kasantii da ba dumola
kidgee goora fioblefa goor. Ba bofiwo-t na misaa
kee fià bafi l` wafda waari finiind n gidgu. Ba da
ta bafi-t na t` bi daam t` dig diit t` daan ka mad.

Goorii t dan taan. Krista tiiba memba t rorm
ka kedaa Sangband haarn. Man da la taai l tol
waarpii hilanhii lee, ma mid disakuu t hu, nidba
fofi bal. Ma fiem gemm na ma jib disakun. Wo
nidba nn da kpañ jafi lee, ma ka ked ka famtra
mayen wo ma kura daam.

Goorii faadmba da ba kod. Wo In ba na
kasanbermtñ lee, ba jib n nobermr, yumyuumtba
ba ba nongan ka yuma ba yumii ka gbu bina.
Faadmba wen taai ba kaalaja, nidba t moogn
jibm l` ka boo disaku ba ku yodg. L` Saa tulgu
dugwa n disakuu wo ba hafi kan kpooni. Ku
noora falwa wiit wo l` huudg nyaaltulm daforugu
fiñ. Tulgu nn da la ba welee lee bogm wiir
disakuun, nidba dimt t bood tafi wo tonu niira-ba.
Maleet dimtoot foma wo bii boodgn.

Misaafiee da kpañ boo ban kenan n ka fiñna
fiñ. Ba da ta fidaa Baaga katakistwu tuku. Ba
kaalm Sangband gwæt, faada t dewd-t. Lee ba

nan lint bà lɔɔla liḡbiir. Bà kpogl liḡbiirii nidba barefiba t ka mad-d ka ba kaaba biiba kaa. Yummyumtba t lo yumga bà ka ked n liḡbiirii ka haaw. Kaabee ta mad dikafib wantn. Faadmba barefiba t vid n jefnt n ka soḡda wantii ka gela volba, bee jefla-t vit dafɲa kwɛɛn. L` wen tog bà san kad. Biihii nn tɔɔ wantii lee n ka haaw ka ɲmeta hi kaalai.

Tii n t kaan, bà nan kaawl wantii fiɛn n fiɛm Yeesua vit. Nidba t seen taa n jum nan Sangbandiit. Bà wen diir l` tog bà wed na haya daan huuga huuga ka doola ban mad na bà si Sangband bii. Bà ka hofɔɔ huuga kenafi hidr, ka tiiba t san ka tɔɔ ban mad bii. Bà da roodg bii hirefi hi ba faadmba tɔrgtba huuga, hi jefnt nɔngan n ka soḡda welee wantii. Tii wen difiɛɛ bà wed na l` ta ba na bà daan huuga huuga ka lɔɔla liḡbiir na l` tɔrg kpaturu fu ɲmɛɛgtn. Faadberma t ka hofi hui hida nidba ror ka lɔɔla liḡbiir. Ban hofɔɔ huuga kiiga hidr bà san n lɔɔl liḡbiir lee, kpaturu nɔngan tiiba t san n loḡm-d n kaalm. Bà fiɛm welee kakefnan l` mɛnguu t sofi. Bà ta bɔfiɔɔ na bà ba na Yeesua tuurmba bee ta san ba lɔɔlg ba red. Huui, disakuu mɛnguu t vid, l` bid yem wo bà via baḡgu.

Tii n t kaan bà hofi Baaga katakist n fid-wu nan tuku. Baatiiba t lo yumga n jib yabiib l` ka

geewa wo tant ba t lig. Bà wedaa na bà jul kasantii n hof hii. L` ba l` bee l` bem na faadhii fiá da kad t huuga laa seerŋa kiiga l ba na t haariin rekan. Dona bà da hof Siigu faadberma. Hà da kad t man bà dan vii-wu n san wu n Siigu l ta ba na Siigu tiin. Bà gbaam-wu na fiá gwɛɛl. Hà baf saf n seen nidbee membee n hel nan n bofɔɔ-t fia jugun gwɛɛt (kunyɔŋu fian ju fiayen fia teelba huuga l` weraa na bà kpaá sofiá gwɛɛt bofɔɔtwu hom fiayen fia kɔrgu kuu). Wii wen gwɛɛl kpaturu nongan tiifii t to ligbiir huuga huuga nn loɔlg dii jugu. Bà gbu nataran ka biira wo ba kada yakun.

Tii wen tog bà kaawl t fiɛn t` nan rorm n baf kansant deb. Bà rarm taa n duarii n ka nyi ka ju ka haaw. Bina gbu nnafn, ka gbu n lafiá wo l biir na Togo bii menfii kpogl taa Nyamtgu. Baabentia da diira n nyim wo In gbaama lee n ka kulaa ka digwa wo dɔŋkuum kɔrga.

KATATOKOUWE, Sabagoua

NYAMTGU YAKU

Man da ba buga lee, Nyamtgu yakuu bee, hii ban mefi kan bii yalafi'. Tutuna da jehra kan kodgu momgu. Buhunu bee tutunfee kwɛɛn. Ka yaku goorii, nidba t ka kad tutunfee kwɛɛn ka yagla yaku. Ka yobr, toŋu t ka ni, yaku kpaá jiba

weem, ka l` ba hateekwæen. Ka l` ba jabr fiæn
yagtiiba t kolm ba want ka yadra taa. Yem goora
lee nidba t ka kpañ kan.

L` saa kaaba ten t kolm taa n ka gbu kan
bool, ka fam taa, ka lotra, ka vida, ka rōdwa
tutuna bolmin, ka we taa kili wo t san haawa
bagu. T` da sokla kan safla blañb kaa na buñuunu
da ba kan.

L vuuguu, daawhii da bee ka kiig yaku fiæn,
ka ba nidkpalma, ka ba dagōñwa ka hañr fia
menwii wo kutkugidr, fia nuñu da gitg l` nyōñr n
fia baku. L` taal kasant tiit goor laa hañr goorii, fià
logm fæetōm n togd fia nugidrii fiæn n ka fiæna
kwæelm. Ka fià haaw bina, fià ka mad deer
kanjond fia nuñuun. Bà da hofl welee dawwii na
Kuyakutolaa, l` ba na lag fia hidmōmr nii. Hã fiæb
fiæn da fiæna bii da saa bà ka hofñ-wu welee. Ka
mà kwæem-v fiæn da fiæna lee, l` si-v lañm v` lañm
vyen wo ven nii katilañtia.

Nyamtgu yaku goor nii fiæn da fiæna welee
yoo. Ka fià ked yakuu, fià ka mad tangbanii. L`
vuuguu, gbuut da bee, fiì nyi ban de Hãblōdee
kasant. Ka yaku kuugu goor Kuyakutolwun huraa
sababnba bá gbaam yagwant fiæn n mid dañt t
yalg goorii, l` kpañ na fiì bee fià dañdg bii laa
benii, bà kwæmt taa nōmb, n ka lintã n yakuu ka
fiilwa b` geta bii. Wo nii mōmba nn mi na gbuut

da bee lee, fobεεgu da ta bee welee. Ka bà linta n yaku, n hε n mid buga kiiga ked n fobεhgu mεh, bà kwεmt-ka tangbanga, ka bah kili. L wen, fiì ta kpaà gbaama na ¿ ben fier ? baabentia t` lo kili. L` ka sol n yakuu ka fiεna na Kuyakutola, Kuyakutola, Kuyakutola, Kuyakutola-----. Ban sol welee lee, biiba futra ban kpaam volba tuurm, volba yadra jowa. Ka v` jefir kpamga, v` miim na hoodr toodgn. Bab mεh da sool kan. Nidbee mεmbee wen loo kili n ka sol, ka rōdwa, ka famtra taa lee wenii, Nyamtgu tiiba t` way welee n lewl rona, n dima ka sol ka jiba ba haya. Jabamba n jafì da beel welee ka l` dam fià vid faaga n ree fià juuga n ka mad ka hōd na gwεεga kiiga tarm fià want fiεn kà nyaan.

Bà wen fiεna welee l tog, l` mεnguu t kiim lewafì wo bii n ta ba fiε.

¿ N` ban miig welee na Nyamtgu tia da ta ba n rarm ?

AWATA Lama Albert

MÀ TUURWU N HÀ FOG BÀ

BA TAA N GWÉÉT

Ban yal taa l kulaa bina kwεεrεh n fiānaa. Bá ba n bii hilbleh. Bá bunooorga yalan, rehōdrga t`

meed n kà ba bá man. Buvolii fi ewra n sukur n kena.

L` taam vuugu kuugu, má da n ka fúm n ta yum na daawa kpaá ju fià fɔgwii nuhun. Ree nnii man taruu bá reñdrbee l` ka ror welee.

Fɔga bɔhɔɔ na daawa rorn fià kpaá kpena weem, fiá kpena kà nyi. Daawa bɔhɔɔ na fɔga kpaá vala-wu; l` saa fià kpaá mad fiayen.

L` da n ka hoda boglam, man n daaw t` sɔgii, fiá bɔhɔɔ fiá ret. Má werii-wu lan nnii In ba na daawa jum kwεεwr. Fɔga kaalaja, má ta fiem yenmii. L` fiem wo l` manyaan. L` kaanaa, fɔga t daan n yum-ma, má to-wu tɔniib jugu jugu ká weraa-wu na ban kpaá sokla taa lee, bá buuda bii beñb bà bii huuga, na fiá miim na fɔg nnii bii nn geewa kod.

Má da n yum daawa n ka bɔhɔɔ-wu na fiá miim hom na bá reda jugu jugu n diila jugu jugu. Tii nnii In ba na hii vaa fiayen raa, l` kad leñ.

L` hal daawa t rorm n lagii haar. Goora kalkaña n fiá kaann, fɔga t jum kwεεwr n tag fià kaa wu n fià bii.

L` wen nnii man kalgr-ba n bɔhɔɔ-ba na bá kpañ bà meñ bà haar Sangband kpañ bà man. Na bá log l menguu bá to Saberma. Bá miim na

kunida kpaá door ka go, fiá nyofra n bà sol-wu
bee.

Má mɔɔ-ba bɔfɔɔb na nidhɔma kpaɸi, bá kitg
nidhɔma, blaɸi kaa, bà meedra t` ba hɔmba, t`
neermnmina fiɛna t` kita beɸeɸa.

Welee nnii má diilɸee n fiá kaann, bá ka
kadaa taa man ka saɸi taa rarm. L` saa na bá hɔɸ
kpala diilbeɸe jugun ka lɔg bayen ká tɔɔ Saberma.

RAGOUENA SONTOUA Benoît

MÁ SUKUBERMРН SANM

Man da diɸ nyamtugu sukur n soɸd má
wadga lee, le saa na mà san Loma sukubermr bá
d hoɸ na UB dii ni. Má kwɛɛwr t ka to gaama biɸi
wo má baawra fiɸi bii. L` da baɸra na má da ban
san Loma tantn n yum, l` saa nidba bɔfɔɔ na
kɔrgu ba kɛɛlm, gwentafɸ kan neerm ba gemm l`
kpaɸi jaɸi.

Ln da ba na toɸu vɛta má nyab lee, mà satr
mà dimjɔdma n naadm mà huru ruugu; kù da ba
mɔlgu, ká ba n jalii fiɸeɸi. Má maantr má dimt n lo
ku ni. Má baabwu n fiá nyakwɛɛla da homra n taa
na má san mà goom nyakwɛɛlwii man, fiá da
mɛɸra kan haar Agbalefedo kafijan. Mà sa t
kwɛɛml-ma fià haar balaja, n saɸm-ma hagla
man keda mà neer kan lee.

Toŋu t vet mà san n jib loor n nyab. Lɔɔriin nidba da ba kod ka soŋaa, gwentafia, mà da kada kan bela ka mudr ma noor wo l' riw dugu noon huturu, blaŋb kaa, mà kwεεwr da tool ma ni mà diila man nyaba ka saa ma reba n ma tuurmba ka kedaa riikan mà tagn kpaa mi ree.

T` san n taa Loma tantn gaama boo jabr jugun waari fiinu n gidgu. Lɔɔr t san n jefnt Agbalefedo loora banŋun, mà rorm n geed kɔrgu, muunu baa kɔkɔlŋu mɔlgu wo bogla kɔkɔluŋu. Lɔɔra banuu, bà da meŋra dabid n kaad-ku n geŋm-d kaalu hù ba doot, kù ba yalmgu wo kafiŋa bilmga. Lɔɔra da kpaŋ jaŋ ku ni, kà jefr kpakiiru kpakiiru, bolŋa ror, bolŋa jibna, nidba hurwa hurhur wo nyarbit. Bà da geedma kan diit mement n wantii mementii wo nida nn ba fià bee fià bagm bii. L' da ta ba yem wo yaŋbermgwu kuugu.

Mà loŋm ma ruugu n lewd huru wo bà n da kwεεml-ma lee. Hurufuu da ba yalmgu wo kpamb, bá ker-fu hù ka ba hoolu diga ka ŋmedwa ŋmed ŋmed. Lɔɔra n kpubrtt n nidba l' geta má jugun ka saŋ-ma nonhawlga. Mà ked ka kpiya nɔmb ka nyila haya hom. Haya da baa n hurufuu ker-ker, ka ba bεerm, bá meŋ volŋa ka doo-fa taa jugun. Nidba fiagdra-ma ka kpaa geewa n ma weenan.

Ma kwεεwr t ta bañ n ka to wo lag ma nidtaaba nnii man yu. Má ka la ked, ka geewa hayfee. Waarbii kwifir n finu, má yum haar diir d' boo ban da kwεεml-ma lee. Má san faariin n jib, yelmaa, ma sa nyakwεεlwii bee, há yum-ma n sann n da n fog-ma, bá safm-ma nyaalm n seeng-ma. Há haar da ta ba yalmr, há mēñ disagbermgugu yen. Hà da ba n fog hayen n bii hiroond.

T' sogii kokolr. Lee n l kaan, bá fεm diit t' jum taa man. Bà da foda jit n tirm hağb; jitii, mà da ban dii-t rii n yum. T' da ba lamεεgu l' kpañ jañ', bà lo t ni ruñ want kōd n kuum kpaangu. Hağbii da ba feelga wasañ ka yugwa yug-yug ka kpaá boo man daa ka ju taa hağjōjōdgu. Mà ka ju l' boo má la jum; mà da n git gitu ka fiēna nan saant.

Tn diir l' difi lee, t' voñoo jañ', ha kwεεlberma t logm-ma na há ree-ma há werii-ma kōrgu jañ'. Kwεεlwii da ba na ma daawn, gwentañ, wii da ba n gbanu ka ta vōk n yat-ma. T' logm wo waari fitañ ka rōdwa n hurfii hà weraa-ma ηmεεbermi haya n hurbermi, n ban gita huru lee ka kpεε lōōra. Há san jibl-ma faar diirn n kood-ma saama daam m' ba fiiga-fiiga mii. Nidba ba kan l' kpañ jañ ka ta nyi, fōğbee n dabee, saambee n hoolbee. Tn da ba nyingu lee, l' la ba yem wo t' ba muunun. Huru jugun, boglam moor

ka ta moor hayan. Nidba n loorfee l' rodwa n taa. T' kpen, má gbaam ma teelwii na há san-ma n ma tuurfii man. Bá hofil-wu na Bahogima, wii da daan bind dyend ma nongan, wii nnii há da kee há san n man há werii-ma sukurn. T` san n yum-wu n hom n taa na há da há daan hateekwɛɛn há san n man n sukurn.

Tonju t vet, há daan weem n logm-ma t' jib loor n san sukurn kotod na sukur kaalaja da vokn. Tn taai yelma má yum sukurii, má gbanu t hiduu má miig na gobiint sukurbermrn. D' ba korbilngu bih', bá mɛh disagt n bibl bi-bi-bi, má sukur taaba hodwa hod-hod, nyargonja nmeera ka noon.

T' dih goorii ka lintá há weraa-ma disagt ban hɛna sukur t ni tii, ka l` gii-v v` tagn ba v` kad v` sohd ham, bà tagn ju diit, bà tagn hɛna sukurii wadii ree, haya, ban mɛhr n ka goola sukurbii ree. Bà da koorá huri disagtii huuga n ta hom tiit kaalanvoliin l` da ba kwɛɛlm l` kpañ jaf'. T` da n kulii jabr l` gii-t tɛw-tɛw. Tonju t vet, t` nmetgii, sukur bafidgm goor nnii, t' san n jib disagtn, weriitba t daan t` bafid sukur gobiint.

ATOQUIMA Wendangaba Noël

KUŊFOGHII GWÆET

Fɔghii da bee welee fia sida t kpi n saa-wu n bii. Safi na fiá bee fiá kiigm bii jugun nii, fiá yum na l' ba hom na fiá gifiim fiafaant. Lee n l kaan, fiá ta lo daam yaku.

L' da n taam sukur ηmetgm, fiá logm fiafaaju kuyen na fiá gweedm, lee, fiá nyaan liǵbiir fiá dafi fia bii want fiá lag fiá faad hi fiɛn sukurn. L' fiem fiá yum hii, wu n wun bá keem dafit fiafaajuu jugun l' san n jefi ruuni kwifir n fiiniind. Há dafir fiafaaju wii t bɔhɔɔ fɔgwii na fiá ba fiá geedm ku namtii safi fiá faad-wu. Fɔgwii t ka ba kir.

Daawwii t nan lo fɔgwii yaku fian kee fiá daan fiá sohdg nan fiá liǵbiir. Yakuu t dan taan, fɔgwii t san n yum daawwii, fiá bɔhɔɔ-wu na fiá kpañ fiá ηmee-wu gokaat na fiá gweedm namt, gwentañ, bá bam liǵbiirii. Lee wen, le ham fɔgwii fuut, fiá ka kpaam mi ln ba na fiá fiɛ lee; fiá niini t moom bag bag wo bankpaam.

Daawwii t bɔhɔɔ-wu na fiá di kwæwr na fiá ba fiá faad-wu. Fian bed fɔgwii welee lee, n lo-wu yaku fian kee fiá ηmetgn. Yakuu t taan, fiá san n mid na daawwii san huru. Fɔgwii t fiem kwæwweerga n bafi fiá mɔma fiá goora, gwentañaa, n kà ked ka kpaam yu daawwii kakeñnan goor ln dan giim-wu fiá saa n bɔhɔɔ na fiá yenmii nnii. Na fiá kpaam bag na fiá nan kpi

teteer hurun na ligbiir kaa. Há da bohoó welee l
ba na há ta guunja ligbiir hom ka tifima n hurhuu.

Lee n l kaan, hafaant t da god tii t' baf n ka
kpiidra kakefnan n da n toolm kuyen. Fogwii t
bohoó na há kpañ há bee há saa l' menguu tog-wu
n yem há ba wai kan bii. Lee, há bohoó na há ba
há log hafaanuu há to-ku hafaant kuudhii, wii kuu-
ku, lee há gweedm-wu namtii.

Goor fogwii nn lo na bá ku hafaanuu goor dii,
hafaant kuudwii ba daan kakkefnan na tonu
betgii, bá mid hafaanuu t' kpi. Lee wen, há bohoó
há bii na hi fegrd-ku, lee bà gweedm namt, mina
baa bà vohdg bii jaf laa. Kpai v' nyaan ban fegdr
hafaanuu n mid ku ni ba bia yabaf'. L' hem na l'
tog yem nnii, l kotod na kodiir kpiiran. L' saa
fogwii n daam biib nnii.

Heruñ, fogwii da mugaa n dig daam na há
beel-mii n saa darorkafm torgun m ka dogr daja
jugun sukun. Yaku kuyengu nii, há riir há mid
daam keegr sukun, torgu kpañ. ¿ L' fier laa ? Hii
kpa mi. Gwæstii t hood fogwii kpamii. Nidba nn
hugl haarii nnii, há tedwa ba huuga ka belaa há
nii n jaf. Bii b' da getg weem bii n bii b' hewl
goorii bii t kuum-wu kpiimr há ka kpa mi na há
ba há gwæel lam tem.

Hai, goorii, ka hii da bee na fià nyaan, l` da yatg kuum. Kuum tem welee! ¿ Gelma l` ba na fiá ta saa daam biib nii laa ?

Fɔgwii t` la jum kwæwr n hu jowa, lee, n bɔhɔɔ na fiá ba fiá saa fiá jam fiá tuura torgu fià dig daam, blaɸb kaa na fià kpaɸ fiá bee fiá kad yem ka fɛgr fiá nifi fià taaga huuga. Gwentafaa, fiá daam yaku goorii, hii fiayenfiá mɔma ba titm n gbaam na bà lo-wu daam. Lee, daamii t` kpat ka jehr hii ba nyii-m.

Nyaan na l` mɛnguu fiara yem nii, fiá giidmii mɛnmii kulaa n kol. L` saa wu n fiá bii n bareɸ.

Lee, teelba-n, ¿ n` kpaá diila wo goorn bá nan kee bà fitr fɔgwii dimt bà saa-wu fiɛngu laa, wii nɔma nan bir yem ?

BAGUEWABENA Dadjó Alfred

DAAWWU N HÂ FɔGA

Kà sug na nigiiigu bɛm haarn hɔm, daawwu n fɔga l huuga, l` ba na nyaagb bɛm. Sɔklb ba ba kwæwan, fumb, gobɛft diila kpaɸ hii fiɛn saɸ na haar bee d` kad. Ka l` kpaɸ welee haar kpaɸ d` bee d` kad.

Daawwu n foga l` ba na bà werii taa na bà sokl taa gobiint l` taa ba kwεεwan. Kpala daa bεm ba huuga. Noora tofɔdm daa bεm ba huuga ba fiεna yenm. Ka v` jib haar nyaagb kan ba ree, ba v` nyaan nyaagb, ba mulwa ba noora ka sofɔda saanba hɔm. Ka bii la kpaɔ na bà di nigiigu la bee. Haar soklb kan ba ree, haarii ba na d` ba kwεgdm. Tii kaa nii nawd lam miim nn bɔfɔɔ na soklb yata l menguu ka bà la kuu naagi haar diirn goorfee mεnfee bee ju, kpala ba welee haariin. Bà lagaa taa diila, ka bɔfɔɔ taa kwεεwan diila hii kpaɔ fofɔnta fiɔ tuurwu diila. Gobiint haar nyaagb kan ba ree bà kada jarga kayenga jugun. Ka foga kpaɔ, daawa t doot bεhii, ta welee nii ka daawa t san rii, foga t ta doot bεhii. Bà fiεna bii b` ba hɔm bii nii. Ba bii t ka ta togaa-ba. Soklb saa Sangband t ka ba ba huuga tεmii mεnmii bii kpaɔ fad-ba. Bà waaga bankpuru n ged n tolm taa. Yaala gobiint kan ba ree ba neerm weraa lan nii ban sokl taa lee. Hii kpaɔ fiεna n fiayen felafi'.

Fɔghɔma ba na hii nii fià buuga ka hofɔla fiayen. Ĥa sida yul fiɔ bεεrm fiɔ neermn n fiɔ sofɔdgm saanba wen kena. Ĥa kpaɔ baaw felafi'. Ĥa sofɔda saanba hɔm. Welee fɔgwii fiεna fiɔ sida ba lamεεgun tεmii mεnmii. Fɔghɔm nii bawena nn sokla.

DOROWA Adjatoma

HAAGA GWÆET

L` da ba nyingu waaru fuyen, nidba biiba t daan n fiem fiagoo fiid noon. Gwæega t boom kimm. Taa maara t rorm na fià nyaan na ben fiëna gwæega t ka boo. N mid nid figm fiá fiid noon. Fobefigu t kuum-wu. Hà ka kpaá bea na fiá gwæel.

Hà la bom dandakwæwr n gbaam na: ¿ teban nnii ? Bilma t leed-wu na tenn, ¿ bà miig-tñ ? Hà lilm gbaamb na: ¿ n´ n teba nnii ? Bá ni bilma t hofm bà hida. Hà nan miig-ba n nyu bá man. Bá ree fià maara buga ba huuga n jefl fià nongan.

Bà bohoow-wu na: t` mug-wu fià jibn haaga n ka rewdra dasagt fiid noora na fià baaw. Ban bem barefi, bilma t for n lodga wo muusja, l` saa wii t ka fiëna wo fià kura daam.

Taa maara t hofn ká hidr kà hak, fià gbaam-ka na ¿ ká mana tee biiba huuga ?. Kà leed-wu na: Kà san na kà nyi daam ká butaaga kiiga man. Kà butaagee heflg-ka n lo-ka hurun. Ká titm n jib haariin ká mina kaa, ká nan ká tarwa na kà rewdg ka jibii. Bee t rorm n moom na bawda. Ban moor welee lee, fiá saa n taruu bantr fiën n kad. L´ da ba nyeet kpimm.

Bá daan n mug-ma n ka gbu.

Taa maara t gbaam-ba na: biilm, ¿ n` hiera welee ?. Bá leed-wu na: ban gwεεlm fià fiεna wo toblatia laa wo jukpafim hii nnii fian mi. Bá nan ree-wu saama huru fiεn n kà gbuu-wu na fiá werii baa. Bá ni bilma t bɔfiɔɔ-ba na ba daa fiεm bugee, na fià miig-ka, na ká keda n ka nɔngan ká kpaa bag gwεεt. Bá taan-ka n kaa. Taa maara t bɔfiɔɔ na: joi ba hi mεεm ma buga fiεn wo hi kolma taa junga fiεn ¿ l' ba na ka baawr bee ?

Tonju t ragd, fiá mid fià buga gbanu boo bà logra lad n feegm bii tiib dagwegt, l' ba na nidba gbura-ka n ká nyonyogm. Taa maara t logm bugee n san kan n dɔgdaa. Dɔgda t fiorm raga na bà dafi l' taadm buga gbanu.

Taa maara t san n to-ba wadga na bà dafi raga. Bà ka fiε n taa ká nyafiwa n haar. Taa maara t mɔɔ bɔfiɔɔb na: daann n raga ma taadm ma buga, lee, n' werii ma nn da mug-ka kà kofla bii laa ká baaw bii. Bà debr deb deb n dafim raga na ka lag welee baan reew-ba, blaɓb kaa na buga da ba kofl kan bii.

Bá taadm-ka l' weed-ka. Ká sa t saa n kà hanla na: Daam nyab kpafi hom, v' reba kpaa nyi daam welee. ¿ Bii miig tee dam nyab ? Bá nyil daam, ka m kuu-v, v' bɔrii v rarm, l saa v' ka fiεna joojoont.

Nyaan nan v gbanu nn fier lii n ka ba gbelgbel wo naagband. Ka v' kpaá nyi daam laa ka v' nyi jañ, v` rarm t ka ba m kaalaja, lee, v' ka ba hom.

GANDA Ditèma Angèle

LAHM GWÆET

L vuugu, t` da keda sukr. Daawhii t sofid sukurbii fia man hi ka fièna ñmæëgb há faad-hi. Bà da ta sofidg-ma welee kaalajeen. T' da keda fiateekwæen n dan kpen muunun n ta ñmet jabr. Mà nya da gweedma kpel fièn want. Há fiem hom n ká sañ-ma bii mà duug kà ju kà ked ñmæëgb kà ba jaw.

Goor diir, mà dan dig miiri n jum n tɔlm n kpɛñdr n san ñmæëgb. Man da kpena ka kaalna mà bii fièn lee, n dan mid bá di l' diñ wo gwæegu. Goreñdrd, má dan n dig tiira n ta jum n tɔlm n kpɛñdr; wulañ t dan ta jum. Gwæetii t weer-ma kpaalaa, kɔtɔd na há jul welee mà san ñmæëg n kɔm jabr.

Gotañrdii, mà ta dig miiri n namt kpæe-kpæe n jum n tɔlm n lo kan rotiim n kpɛñdr kaalanyengeen n san ñmæëgb.

Man nyab lee, há da fièna welee wii t dan n ta jum fià ba teel bii. Han kul lee, l' san n bañd n

ka jagdra fià gelmgée n fià noorii n fià lakpandii.
Há ka kpefiεε l' mɔdm fiá ka yafr fiá noor ká sɔraa
nyanyaat n jafr wo kunidbuga.

Ln fier-wu welee lee, fià bɔfiɔɔ fià reba na fià
baawra diit mà dugun n jum, lee, l' ka fiεna-wu.
Bà lɔgm-wu n dan n ka gbaama-ma na ¿ ben nnii
man lo diit ni ?

Ban gbaam-ma welee lee, má leed-ba na bá
gbaam-wu na: ¿ jana nnii goora fiálaa fian lɔg diit
má dugun ka ju ? Hâ bɔfiɔɔ na goora fiatafi.

Má bɔfiɔɔ-ba na mà miig mà bawda. Rotiim
nnii man lo. Bá san n bagm tod n kadr-d n lo
nyaalmn fiá nyim l' fiεm wo l' kiil-wu. Goora
fiatafi n fià kaan l' wentr-wu fià foorm na fiá nan
ta kpaá mɔɔga welee riikan.

KATOLAYEMA B. Batikrana Joël

MA NOOGRM NA MA SAN BAGU

Má noorgm na má san baguu, goorii, má da
reda fiateekwεεn weem, kodanoogrga t fetg rorb.

Bá bafi n ka hofi suunb werii na: tiiluu, tiiluu,
tiiluu, tiiluu, tiiluu, tiiluu, tiiluu, tiiluu, tiiluu.

Ban da hofi werii welee lee, nidba t rorm ba
hayan ká mad bà dagbεfiεt ka jadr ba suunb ruut.

T' kolm taa kaalanyenga n bafu huru, maratiiba ten t' henba.

T' da keda nyankεε kparam, I da ba boku I kpan jafi'. Huhii menhii da kedan.

T' taai suuntand man n ka hod hubolhii. Hubolhii wen dan taan nan t' bafu suunbii, yelmaa, ba vii homga, ma gwεεga t' lewd-ka ma bohoo na, fian, fian, tii nii n sohd-ka gwεεgu do n lool ma ruugun. T' ka ked, na burbiir, burbiir, burbiir, dii t' jib kaagr, t' bugd kaagr buu ka bagd t' ba nyaan-d, t' saa n get ka ked. T' nyufilgaa nan n duur nii, na feerb yooo, feerb yooo, feerb yooo, hii ! t' hii be baa duur jugun. T' ka ked, na kirga, kirga, kirga, ma tuura gwεεga t' tawd-ka, yelmaa, ha sohd kirgee gwεεgu do n lool ha ruugun. T' ka ked, ma hii na ruugu, ruugu, ruugu yooo, ku jib koln ku vadbn, t' saa n get ka ked. T' kota duur nii, na kasaanu, kasaanu, kasaanu, na t' sugm n kaan ree, laagi tiiba na kpa, kpa, kpa! n kuum-ku t' logm-ku n bafu huru. T' kot duur, waamt n feeri, wuuyi ! I' kpan jafi. T' hofnt duur n ta tood homii I' kpan jafi, gwei t' moogm hii I' kpan jafi.

Goorii, gwei tiiba da kpen ka ba lamεεgun, blaib kaa, ba gwei da moogra-ba homii hom. Baawena da ta ba lamεεgu, blaib kaa na want da bee hom, baawena da kura bii.

Tn hofint duur n bid suunb lee, n ka kpena.
Kpenm nnii, nidba da sol solu, blaŋb kaa na kom
n nyunyuudu da mada-ba.

Tn da n ka nyufina haya lee, ba nan lo yuumu
t' ka his nan feerbii ka kpena.

KOUSSOWA Hodiba

MÀ SUKUL NEERM MÀ SA KPUUM N M` KAAAN.

Mà sa da kpiira mà ba dasagni hironde. Hà da
ba jɔŋwa kà ba mɔla kà dad kɔnfiga wo saama
loor d` kɔŋ dii. Hà da kpiiri la jet bina kwɛŋtaŋ n
fiareŋ. Hà da ban n kwɛgdm l kpaŋ jaŋ, fià kpumii
n m kaan nnii, mà yɔga n mà sa nyabɛɛra da logr
jooa fiataŋ na bà kaal fià kpamb liɣbiir. Ban kee
n gbind-wu lee n logm liɣbiir n daŋm dom n vidm.

Bindi t tindigi na mà bee mà ked koleji
dasaku noogrgun. Wo man da mi na mà sa liɣbiir
bee lee, l' ka ba na bà her-ma mà dimt tiŋa n
faaga, bà daŋ-ma sukul wadii n nanawda fià
fiidaa nakpanbaat fiee, bà faad mà sukul fiɛn. Lee
vuugu mà yɔga kpaalma n ka kad yelaŋa wo biga,
l' saa mà sa nyabɛɛra t tag fià sida kaa Hàgbasaa.

Má jifnt n gbaam liɣbiir na má daŋ mà sukul
want. Ree kan fià bɔŋɔɔ-ma na: ¿ t' da jul namt ka

mi na t' mana n tee ? Ligbiirii, dii nnii ban loqr n dafi dom. Mà gbaam-wu na: ¿ bii t ka ba teel wo farja ? Há leed-ma na hà kpañ-m.

Má joom mà ba jur ka sul wo bawda. Kodanooga t kee ka jawda má bañ nakpai ka ked Hãgbasaa, mà ka ked n huru ká diila man kee má biir tii. Má kee taai ma nakpai t mod fu-fu wo bá hãfra kpeeruŋ tobubugun. Há dig nyaalm n ka fiãa-ma. Gotard má bii n ka ked hãm, nyinugu jugu má bõhõõ-wu man daan tii na há dafi-ma sukul wantii: nanawda n sukul dimt, há gbud fia nifii n nõom mañga: ¿ man mi tee ligbiir má dafi- v welee wantii ? Mugaa ma l; má bañd kumb wo hii kpiira n man n kum fior fior. Man daagan bii fiẽn, mà ka ka mi lan nnii man ba fiee.

Há sida t ka kpena fiayen n midm mà kuum welee há ka gbaama na ¿ ben fiẽr ? Má logm b jetg bii n bõhõõ-wu, há doolg ma kwεεwr ka fiogla-ma wo biga; má kpat kpoh.

Ku ragd há logm-ma n san-ma n tiit how laja ba da wufi n saamba lam na: "O D F." Bá suñd- ma kan má fiẽm ree lebrt laara fiatafi ka fiow tiit. Bá nan faadm-ma ruuni kwifiri n fiinu. Ree da bee n torg-ma na má ñmætg sukul, lag welee má da red. Ba ligbiir tağbi wo jañtr naama goom da fiee- ma yola.

KPEKOUWA Wawouda Martin

SANTKAAM

Watafiargan nnii man da haawr fiisakpaa. Binaard t daan n get. Binnuurdn nnii ban lo-ma koŋa. Ma sadkpeema da daan sooku jabr n fid-ma koŋa. Hà da kalg-ma ma disaka noon ka koodg daam n daan n joom n jit. Hân fid-ma koŋa, n fut daam hombugan n to-ma. Mà wen bafidg nyab, fà hof muulŋa ma man n kuum kərbiir ma kpand fiɛn. Bà tirm haġb n fuurm tinyargu jit mà jum n jib disakan. Mà da fierra disakan kidga.

Mà wen da ba disaka nii, bà da ror hateewɛɛn n tirm-ma nyaam mà nyim, muunu t mɔɔgn bà tirm-ma haġb n kood-ma daam. Mà ka ju ka nyi ka door ma kaawr fiɛn disakeen yagbilgu n ku kaan ma disaku t bafi n ka rufida blaŋb kaa na mà da jul ka fuudra ku ni bint. Diit man da ju tii da safi-ma rafidma. Nyingun ma da ror n san gilma ma tuurmba haya. Toŋu nn daa ku nyufi na kù ragdan, ma ŋmet ma haaga. L` dan nyufi rawdgm mà mantr ma dabia, ma kpand n ma duwai n ma want ment n hakr-t kpaam ka diin-t muunun.

Rawdgm goor mà da biira daam n kuum fɛɛgu. Rawdgm goor hateekwɛɛn bà da tida-ma nyaam safi mà nyim, lee n l kaan mà jum haġb n nyim daam wombii hitafi n ka hod ma

sadkpeema. Wii t loqm-ma n sann n t tiib haarn. Bà wen kpogl santba mamba n sɔdm-t n taa, t rorm kan n san tibermb haarn. Ree nnii tn da red ka ked fofigu juulm. Fofigu man nnii tn sol n taai kɔrgun yagkpeemgu ni n san n̄mɛtgn fofigu man n juul n tam kpand. Kpand tab kaann, mà n ma tuurmba t` kulii taa kaa n san n jum diit n nyim daam. L` wen difaa t` bafi n ka digaa taa kakefnan t wen togla n yadr taa.

Toŋu t ragd ma yandaba t hofn-ma n kuum-ma fɛɛgu t ta jum ka digaa taa. Bà da n sann t n kpam. Bà da kpaab bea kpaab bee t ka jefr ka hel-t t` kɔ. Kpaab goor t` kpena haaga kodanoogrga. Yaku t taan ba sann n tn n fiem-t kowt. Goorii n jafi t ka ked daam bantn n nan kpam t sɔklbn.

LAKIGNANA Bahiga Claude

HAFIA KPEN BURKINA

Mà da reda dlaaku hateekwɛɛn welee na mà bida na mà seen̄ma tuur Moriswu Kɔŋaa. Kpay man wena mà mɛwda saama huru tawdba kan ba ree, mà geedg mà nyaan hii jefr loɔbibifigu kuugu man bà rea want ka doola.

Yelmaa mà nyaan hii hofn-ma, mà bidg mayen mà nyilg hom mà tud na Hafin. Mà tii na hii nyabɛɛra; ¿ ben fier vn kitgii wennafi ? bɛhii laa. H̄an hen ka geewa-ma nnii ka mulwa fia noor.

Nyanyaam t tɛfɪr ma niinin. Hid maa nyiida
bɛɛrga, jaka ba ka gbandɪn. Jaka t fetg kayen n ka
ba ka mengee wel. Kà kɔkm n fɛm ka jii fì ka fofɪr
kakefɪnan ka bagt kaa. Jifii ba mɔlm n hoolm n
nan feelm. Ka gwɛh ka nɔnga fawda n ka geewa
wo fii jib rokafeem buugun kperjoom t figm-wu.
Kà lilg tobjilii fi tɔnta n muunu. Ka dima kan da
yofɪr fɛe ɲmɛdwa ɲmɛd-ɲmɛd ka boo kpam jib
gband. Kà yofɪ n tɔlm dyen n dee ka bagt fɛn. Ká
fug kayen tilaar kpaam n ka kunwa kun-kun. Kà da
lilg sika laalm n lo sika koɲbia n sika nabtorga.

Kà da boowra nan welee n ka dewaa nan
gafi nanawda jugun, ka bekra beg-beg.
Nanawdfɛe da ban gbanii ba rodɔa n kaann, fɪa
faaga ba hoolm kpirafɪ, l` saa fɪa ni ba feelm. Ka
nɔnga da ba n nɔddɛd. Nɔddɛdii da ba ka najuudu
nyakpiigu fɛn. Kà da gwɛhɪ fawda welee na
nɔddɛdii daa yum hɔm. Bɛɛɲa daa lɔg huru ka
tɛduum ka gafi jugun na ka taa haaga. Kà da
tɛdwa nan ka mi na ban fɛna n ba kan manan
lɔɔra n kpubrtt lɔg ka hofɪla-ba. Jaka nn tɛdwa
nnii l ba yem, kan magaa nnii na ka san l` kpaɪ
fɛb. Nakpai t be tulgu n ka kpaɪ heee. L` fɪom
bɛɛɲa t ka jil ka kpamii jilufɪ. Jaka nakpai t fetɪ
nɔt. Bɛɛɲa da bo na ka fɛ ka bɛɛrm goora fɪarɛhɪ,
l` fɪom-ka biii.

BAGUEWABENA Pierre

| | |
|--|----|
| T Sangband disaku kasant | 1 |
| KATATOKOUWE Sabagoua | |
| Nyamtgu yaku | 3 |
| AWATA Lama Albert | |
| Mà tuurwu n fà fɔg bá ba taa n gwɛɛt | 5 |
| RAGOUENA SONTOUA Benoît | |
| Má sukubermrn sanm | 7 |
| ATOGUIMA Wendangaba Noël | |
| Kunƒɔghii gwɛɛt | 11 |
| BAGUEWABENA Dadjo Alfred | |
| Daawwu n fía fɔga | 13 |
| DOROWA Adjatoma | |
| Haaga gwɛɛt | 15 |
| GANDA Ditèma Angèle | |
| Lahm gwɛɛt | 17 |
| KATOLAYEMA B. Batikrana Joël | |
| Ma noogrm na ma san bagu | 18 |
| KOUSSOWA Hodiba | |
| Màukul neerm mà sa kpuum n m` kaan | 20 |
| KPEKOUWA Wawouda Martin | |
| Santkaam | 22 |
| LAKIGNANA Bahiga Claude | |
| Háfia kpen burkina | 23 |
| BAGUEWABENA Pierre | |